

FRANČIŠKOVO PRAZNOVANJE BOŽIČA IN PONIŽNOST BOGA

Kateheza v mesecu decembru 2023

I. Uvodna molitev *(PPS priloga in priloga 1 za kopiranje na str.6)*

Ko svet iz luči dneva prehaja v temo noči,
smo zbrani v molitvi in kličemo Kristusa.
On je luč, ki razsvetljuje temine sveta.
Kličemo ga, da bi kakor ognjeni steber ob izhodu iz Egipta
vodil svoje ljudstvo s svojo navzočnostjo in razjasnil mrak,
uničil greh in nam pokazal žarečo luč svojega obličja.

Sledi nekaj trenutkov tišine

Kakor gleda Oče v vsakem človeku svojega Sina, Prvorojenca med mnogimi brati, tako naj Frančiškovi bratje in sestre v svetu sprejemajo vse ljudi ponižno in vljudno kot Gospodov dar in Kristusovo podobo. (prim. Vodilo, člen 13)

Pesem: *Zapel sem iz mraka ali kakšna druga adventna pesem*

Zapel sem iz mraka, svetlobe iščoč,
a moja je pesem odmevala v noč.
***Zdaj k tebi prihajam, da blizu ti bom,
da našel pri tebi bom srečo in dom,
da našel pri tebi bom srečo in dom.***

Življenje je naše iskanje luči,
a dostikrat tavamo sredi noči. Zdaj k tebi prihajam, ...

Po cesti korakal sem sredi planjav,
in dvomil, če motim se ali grem prav. Zdaj k tebi prihajam, ...

II. Vsebina kateheze

(vsebina celotne kateheze, ki jo je pripravil in podal minoritski pater Danilo Holc je za ogled in predvajanje dostopna na internetni strani ofs.si in si jo lahko ogledate ali pa si pomagate s spodnjim besedilom)

Franciškov praznovanje Božiča in ponižnost Boga

Pripravljamo se na božični praznik. Tudi sv. Frančišek se je nanj vedno duhovno pripravljaj, verjetno še posebej na tistega, ki ga je obhajal pred 800 leti, leta 1223 v Grecciu. Praznik Kristusovega rojstva ga je zelo nagovarjal. Obenem pa je čutil, da se njegovo tradicionalno bogoslužno obhajanje ni dotaknilo in prebudilo src ljudi.

Prav zato je v Grecciu hotel na poseben način obhajati ta »praznik vseh praznikov«. Votlino nad krajem je videl kot »katedralo«. Tam je dal pripraviti oltar in jasli s senom. Ni naredil prvih jaslí, kakor jih razumemo mi, niti živih, saj ni bilo tam nobenih dramskih igralcev, le vol in osliček, da bi tudi živali bile priče »čudežu«.

Frančišek ni želel biti režiser scenske uprizoritve, spektakla, ki ga človek pasivno spremlja. (Nekdo je dejal, da spektakelski soj žarometov polni oči in prazni srce!) Čeprav je uporabil gledališke rekvizite, votlino, bakle, jasli, seno, petje, ... je to razumel zgolj kot pomoč, da bi ljudje kot soudeleženci praznovanja bolj doživeli sv. mašo. Ta je bila središče. Jasli so postale oltar. Frančišek je povezal rojstvo in evharistijo. »Evharistični božič«, ki se na nek način dogaja vsak dan pri maši, še posebej odseva iz Frančiškovega prvega opomina: *»Glejte, vsak dan se poniža, prav tako kot takrat, ko je 's kraljevskega prestola' stopil v telo Device. Vsak dan pride k nam v ponižnosti. Vsak dan stopa iz Očetovega naročja na oltar v duhovnikove roke«* (FOp 1,16-18).

Navedeno besedilo nakazuje, da je Frančišek v tem dogodku poleg tega hotel videti še dve stvari: uboštvo in ponižnost Boga. To je razvidno tudi iz Frančiškovega pisma celotnemu redu: *»O čudovita visokost in pretresljiva ljubeznivost! O vzvišena ponižnost! O ponižna vzvišenost, da se Gospod veseljstva, Bog in Božji Sin tako poniža, da se zaradi našega zveličanja skrije pod neznatnim koščkom kruha!«* (FPre 27).

Razmišljanje o Božji ponižnosti je še posebej blizu asiškemu ubožcu, saj je bila v tistem času to velika novost. V stoletjih pred njim so veliko bolj izpostavljali Božje kraljevanje, vsemogočnost in slavo. Pri sv. Frančišku pa zasledimo ta preobrat, ki ga lepo povzame prvi življenjepisec Tomaž Čelanski: *»Predvsem pa je [Kristusova] ponižnost v učlovečenju in ljubezen v trpljenju tako zasedala Frančiškov spomin, da je komaj hotel kaj drugega misliti«* (1 Čelano 84).

Temo te vsakodnevne kontemplacije pri Frančišku najdemo v himni v Pavlovem pismu Filipljanom: *»Čeprav je bil [Jezus Kristus] namreč v podobi Boga, se ni ljubosumno oklepal svoje enakosti z Bogom, ampak je sam sebe izpraznil tako, da je prevzel podobo služabnika in postal podoben ljudem. Po zunanjosti je bil kakor človek in je sam sebe ponižal tako, da je postal pokoren vse do smrti, in sicer smrti na križu* (Flp 2, 6–8). Z lastnimi očmi vere videti Jezusa Kristusa, Kralja veseljstva, ki vsakodnevno zapušča Očetov prestol in se skrije v podobo nezatnega koščka kruha, da hrani in neguje Božje življenje svojih otrok, je velika skrivnost, ki je navdajala

Frančiškovo srce s čudenjem, hvaležnostjo in veseljem: »V trenutku, ko duhovnik posvečuje na oltarju in kadar prenaša presveto telo kamorkoli, naj vsi ljudje na kolenih hvalijo, slavijo in častijo Gospoda, živega in pravega Boga« (Pismo vsem kustosom 1).

Pred to veličastno ponižnostjo Božjega Sina nam torej ne preostane drugega, kot da posnemamo zgled Jezusa Kristusa in vstopimo v to dinamiko ponižnosti in skromnosti, h kateri nas spodbuja naš Svetnik: »Poglejte, bratje, ponižnost Boga, in izlijte pred njim svoja srca; ponižajte se tudi vi, da vas bo povíšal. Nič torej od svojega ne pridržite sebi, da vas popolnoma sprejme On, ki se vam vsega daje« (FPre 28).

Frančišek vidi v učlovečenju tudi izraz uboštva, ki ga simbolizira seno. Bog, ki je bogat, sprejme našo revščino, da bi človeka obogatil. Izbrano uboštvo, h kateremu smo povabljeni, je temelj vsakega sprejemanja. To je zavest, da človek nima ničesar in je nenehno deležen božjega Daru, velikega daru brezpogojne Božje ljubezni. Da bi duhovno dimenzijo tega Daru tudi telesno doživeli, Frančišek želi, da ta dan ni posta. Še živali naj bodo deležne preobilja hrane.

Zanimivo je, kako se ta novi teološki pogled umešča v kulturno in socialno okolje tedanjega časa. Frančišek je živel na prehodu iz bizantinsko-grškega v renesančno-latinski svet. Njegov prispevek k temu razvoju je ravno v njegovi »božični teologiji«. Če so do tedaj teologi poudarjali predvsem Kristusovo pot navzgor, k Očetu (»Ascensus Dei«), sedaj prihaja v ospredje Kristusovo sklanjanje k nam (»Descensus Dei«). Tukaj smo priča epohalnemu preobratu v teologiji. Krščanska liturgija, ki se navdihuje pri puščavniški in meniški duhovnosti, vidi v vnebohodu nadvse pomemben praznik, ki je nadaljevanje velikonočnega dogodka. Frančišek obrne logiko in se usmeri v božično skrivnost, kakor je zapisal njegov življenjepisec: »Nad vsemi drugimi slovesnostmi je [Frančišek] z izredno skrbjo obhajal božič deteta Jezusa in je imenoval 'praznik vseh praznikov' dan, ko je Bog kot majhen otrok sesal mleko iz človeških prsi« (2 Čelano 199).

V božični noči v Grecciu je eden od navzočih imel videnje, kako je dete v Frančiškovih rokah oživel. Kot oživi hostija v duhovnikovih rokah. Ob prazniku torej ne oživljajmo božičnih figur, temveč poskrbimo, da bo oživel naše srce. Svojemu bivanju dodajmo življenje in čustva. Dramatika živih jaslic je lahko zgolj spektakularni dogodek, ki ga je mogoče vsako leto scensko ponavljati. Pri sv. Frančišku ne gre za uprizarjanje drame, temveč doživljanje dramatičnosti Božjega prihoda na zemljo. Božič je zato vsako leto edinstvena priložnost, da se detetu Jezusu približamo na neponovljiv način. Kako? Tako, da božično praznovanje postane Božji dotik, ko naše srce postane najlepša monštranca na svetu. Tako, da se v preprosti in živi veri temu Otroku (Evharistiji) približamo s (ubogim in ponižnim) srcem otroka.

Lk 2, 6-7

Ko sta bila tam [Betlehem, ki pomeni tudi hiša kruha], so se ji dopolnili dnevi, ko naj bi rodila. In rodila je sina, prvorojenca, ga povila in položila v jasli, ker v prenočišču zanju ni bilo prostora.

III. Pogovor v skupinah

Delo je predvideno za 3 skupine (vsaka skupina dobi svoje vprašanje, lahko pa vsaka skupina prejme vsa vprašanja). Vsaka skupina prejme list z vprašanjem/vprašanji, prejme dodatni list na katerega zapiše odgovore. Ob koncu sledi podelitev zapisanega.

1. Praznik Kristusovega rojstva je Frančiška zelo nagovarjal. Obenem pa je čutil, da se njegovo tradicionalno bogoslužno obhajanje ni dotaknilo in prebudilo src ljudi.

- a) Se današnje tradicionalno praznovanje božiča dotakne mojega srca?
- b) Je praznovanje božiča v naši župniji/župnijah nagovarjajoče za sodobnega človeka? Mu odpira pot v globino skrivnosti?
- c) Kaj bi ohranil in kaj bi spremenil pri sodobnem praznovanju božiča?

2. Frančišek je s ponazoritvijo Jezusovega rojstva želel, da bi ljudje kot soudeleženci praznovanja bolj doživeli božično sv. mašo. Tukaj smo priča epohalnemu preobratu v teologiji. Krščanska liturgija se je takrat napajala iz velikonočnega dogodka. Frančišek obrne logiko in se usmeri v božično skrivnost. Ta je bila središče. Jasli so postale oltar. Frančišek je povezal rojstvo in evharistijo. »Evharistični božič«, ki se na nek način dogaja vsak dan pri maši.

- a) Jasli so postale oltar - kako ti razumeš oz. doživljaš ta preobrat?
- b) Lahko pri sebi, v svojem dožemanju božične skrivnosti in svete maše - povežeš rojstvo in evharistijo? Zakaj, da oz. ne? In kako?
- c) Se ti zdi, da v liturgiji našega časa bolj prevladuje velikonočna skrivnost ali pa bi lahko rekli, da tudi mi vsakodnevno obhajamo »evharistični božič«?

3. Frančišek je v tem dogodku ponazoritve Jezusovega rojstva, poleg le-tega hotel videti še dve stvari: uboštvo in ponižnost Boga. Seno simbolizira uboštvo. Bog, ki je bogat, sprejme našo revščino, da bi človeka obogatil. Izbrano uboštvo, h kateremu smo povabljeni, je temelj vsakega sprejemanja. To je zavest, da človek nima ničesar in je nenehno deležen božjega Daru, velikega daru brezpogojne Božje ljubezni.

- a) Ko se zazrem v jaslice – o čem mi spregovorijo?
- b) Kako pa je z mojim uboštvom in ponižnostjo?
- c) Se zavedam, da sem nenehno deležen Božjih darov? Se zahvaljujem zanje? Pomisli, na današnji dan in poimenuj vsaj en Božji dar, katerega si bi deležen.

IV. Zaključna molitev (PPS priloga in priloga 2 za kopiranje na str.6)

Po molitvi povabljeni, da ostanete nekaj trenutkov v tišini in nato duhovni asistent podeli blagoslov ob zaključku srečanja.

Zahvaljen, Gospod, za spodbudo k čuječnosti.

Če boš prišel zvečer, nas boš našel dremave.

Če prideš opolnoči, bomo še na plesišču.

Ko potrkaš ob petelinjem petju, nas bo vsrkavala vase toplota mehke postelje.

In če prideš ob zori, bomo nejevoljni, da nas budiš iz sna.

Vseeno pridi kadar koli.

Pričakujemo te grešni, da nas obsiješ s svojo svetlobo.

Pesem: Pridi k nam, Gospod....

Pridi k nam, Gospod, pridi k nam (3x) Pridi, Gospod naš Bog.

Vsi te čakamo... Sami smo Gospod... V tebe upamo... Ti si naše vse...

Priloga 1 – Uvodna molitev

Ko svet iz luči dneva prehaja v temo noči,
smo zbrani v molitvi in kličemo Kristusa.

On je luč, ki razsvetljuje temine sveta.

Kličemo ga, da bi kakor ognjeni steber ob izhodu iz Egipta
vodil svoje ljudstvo s svojo navzočnostjo in razjasnil mrak,
uničil greh in nam pokazal žarečo luč svojega obličja.

Sledi nekaj trenutkov tišine

Kakor gleda Oče v vsakem človeku svojega Sina, Prvorojenca med mnogimi brati, tako naj Frančiškovi bratje in sestre v svetu sprejemajo vse ljudi ponižno in vljudno kot Gospodov dar in Kristusovo podobo. (prim. Vodilo, člen 13)

Pesem: Zapel sem iz mraka ali kakšna druga adventna pesem

Zapel sem iz mraka, svetlobe išoč,
a moja je pesem odmevala v noč.

***Zdaj k tebi prihajam, da blizu ti bom,
da našel pri tebi bom srečo in dom,
da našel pri tebi bom srečo in dom.***

Življenje je naše iskanje luči,
a dostikrat tavamo sredi noči. Zdaj k tebi prihajam, ...

Po cesti korakal sem sredi planjav,
in dvomil, če motim se ali grem prav. Zdaj k tebi prihajam, ...

Priloga 2 – Zaključna molitev

Zahvaljen, Gospod, za spodbudo k čuječnosti.

Če boš prišel zvečer, nas boš našel dremave.

Če prideš opolnoči, bomo še na plesišču.

Ko potrkaš ob petelinjem petju, nas bo vsrkavala vase toplota mehke postelje.

In če prideš ob zori, bomo nejevoljni, da nas budiš iz sna.

Vseeno pridi kadar koli.

Pričakujemo te grešni, da nas obsiješ s svojo svetlobo.

Pesem: Pridi k nam, Gospod....

Pridi k nam, Gospod, pridi k nam (3x) Pridi, Gospod naš Bog.

Vsi te čakamo... Sami smo Gospod... V tebe upamo... Ti si naše vse...